

రాత్రిపూట నీళ్లుబోసుకొని మా నాయిన అన్నానికి కూచున్నాక ఎవ్వళ్ళేంది మా అమ్మ ఒళ్ళు బాగుండని సంగతి జెప్పకుంది.

'ఈ మద్య ఒళ్ళేమీ బాగుళ్లేదుబా. ఒకటి కాళ్ళ పీకడం, ఒళ్ళు నొవ్వులు. బాయి లోంచి రొండు బిందెలైనా నీళ్ళు చేదలేకపోతున్నా' అంది, మా నాయిన బాసన్ ఎర్రగడ్డల వులుసు బోస్తా.

మా నాయిన మా అమ్మ ముకం కల్లా జాసి నవ్వినాడు.

'చూడుమా దీని దావులు. రొండు దినాల్లో రంజాను వెల వస్తా వుంటే మొదలెట్టొందా. రోజా (వక్కపాద్దు) లు బెట్టిది ఎగనూకడానికేగా యిదంతా' అన్నాడు మా నాయినమ్మతో నవ్వతానే.

'ఆ మనిషి ఎవ్వడూ అంతేగదబయా. ఒక రోజైనా రోజా వుండుమే అంటే ఒద్దంటే ఒద్దంటది. రోజాలు బెడిలే నీరసమొచ్చి తట్టుకోలేదంటా అమ్మ తల్లి' మొత్తకాసుకొని కూచుని, తుస్కారం చేస్తూ మాట్లాడింది మా నాయినమ్మ.

'ఈమారు ఎట్టాగయినా దీని చేత ముప్పయి రోజాలు బెట్టించాల్సిందేమా. దెబ్బకు నొవ్వులు గివ్వ లన్నీ ఎగిరిపోతాయి' అన్నాడు మా నాయిన యింకాస్త చతుర్గాడతా.

'ఈ మనిషి కత సరేనబయా. పెద్దోడికి వదమూడు బోయి వద్దాలుగు రాబోతా వున్నాయి, ఈ ఏడైనా రోజాలు బెగిసు బెట్టించకపోతే ఎట్టా' అంది, మా నాయినమ్మ.

మా అన్న ప్రస్తావన వొచ్చే సరికి మా అమ్మ ఒళ్ళు నొవ్వుల ద్రామాలన్నీ పక్కనబెట్టి నికార్సయిన మస్తాన్ సాయిబు కూతురి అవతారం ఎత్తేసింది.

'మ్మో... తాలట్టా. బలే నెయ్యి మూక్కా యేసి పెంచతా వున్నావనా? వచ్చడి మెతుకులకే యీడ గతిలా. యిట్టాంటి తిండికి యింక రోజాలు గూడా బెట్టించినావంటే బిడ్డ చేతికందే దానికేనా. మా నాయిన ఎన్నడూ మా చేత రోజాలు బెట్టించలా. నేను గూడా నా బిడ్డల చేత రోజాలు బెట్టించను' అంది తెంపుగా.

(మా అమ్మనాయిన మస్తాన్ సాయిబు చాలా బయస్తుడు. బిడ్డలు రోజాలు బెట్టి యీడ కిందా మిందా. అయిపోతారో అని ఆయన పొరపాటున గూడా మా అమ్మొళ్ళ చేత రోజాలు బెట్టించేవాడు కాదంట. 'పుణ్యం సంగతి దేవుడెరుగు. నా బిడ్డలు రోజాబెట్టి చుక్క నీళ్ళు కూడా తాగకుండా వుంటే నేను చూసేదానికేనా?' అనే వాడంట)

ఈలోగా మా అన్న తగులుకునేసినాడు. 'మో...మో... ఈసారి నేనుంటానుమా రోజా. నాకు బలే యిష్టంమా. సాయింత్రం మసీదులో రోజా యిప్పినాక తినడానికి బలే బలేవి పెడతారుమా. నేనుంటానుమా' అన్నాడు బతిమిలాడతా.

రంజాను వక్కపాద్దులు పున్నోళ్ళలో కొందరు సాయింత్రమయినాక మసీదులో రోజా యివ్వతారు. వాళ్ళ కోసరమని (పుణ్యం వొస్తుందని) మావోళ్ళలో

చాలా మంది దానిమ్మ కాయిలు, పుచ్చకాయలు, ద్రాక్ష పాయిసం, అంబలి యింకా ఏదేందో వంపు తారు. పొద్దనంతా వక్కపాద్దున్నా సాయింత్రానికి ఆయన్నీ దక్కతాయిగదా అని మా అన్న ఆశ. మా అమ్మ మా అన్న మాటల్ని పడనీలా.

'ప్రాణాలు తోడేస్తా ఏవమకుంటున్నావో. ఈ నట్టనడెండల్లో రోజా బెట్టి మవు బతకడానికేనా' అంది గదమాయిస్తా.

పాపాలన్నీ మాయమ్మకేనంట!

'చూడుమా యీ హఠాం ముండ మాటలా. సాయిబు వుటకబుట్టి రోజా వొద్దంటుందే... నేరుగా నరకానికేపోయి నస్తదిది' అన్నాడు మా నాయిన.

ఆయన ఏ కఠన వున్నాడోగాని మా అమ్మను ఏడించడమే వనిగా బెట్టుకున్నాడు.

మా అమ్మ జవాబు చెప్పకుండా గమ్ముమంది పొయ్యంది. అందరం అన్నాలు తిన్నాక దొడ్లో మంచాలు ఏసింది.

మంచి ఎండాకాలం రాత్రి. గుత్తులు గుత్తులుగా కాసిన మావిడి చెట్టు మింద మంచి తెల్లంగా కాస్తా వుంది ఎన్నెల. మా ఇల్లు గల్లోళ్ళు అమీర్మామూ-జైతూన్ ఆపా ఒక తట్టు మంచాలేసుకోసున్నారు.

మా నాయినమ్మ మా అన్నను పొణుకోబెట్టుకొని ఏదో కత మొదలుబెట్టింది.

మా చెల్లెలు, మా తమ్ముడు మా నాయిన మంచం మింద నిద్రపోతా వున్నారు.

నేను మా అమ్మ పక్కన పొణుకొని మావిడికా యల తట్టు చూస్తా వున్నా.(వాటిని చూడానికి గానీ తాకడానికి లా. యింటి బాడిగ నలబై రూపాయి లకు పెంచడానికి మా నాయిన ఒప్పకోకపోయ్యేసరికి మాకు రాలిన పిందెలుగూడా యియ్యట్లేదు అమీ ర్మామూ)

రొంత సేపు తాలివాక మా నాయినొచ్చి మా మంచం చివర కూచున్నాడు.

'సరే అయితే. పెద్దోడి చేత వొద్దుగానీ నువ్వునా ఈ మారు రోజాలు బెట్టు' అన్నాడు మల్లా ఉడికిం చడానికి.

మా అమ్మ చప్పన లేచి కూచుంది.

'నీకు సలాం బెడతా నాయినా... ఆమాట ఒదిలిపెట్టు. నీకే...రోజా తెల్లారి లేచి కూటికీ నీళ్ళకీ అయిదు రూపాయిలిస్తే యిస్తావు, లాకుంటే అదీలా. నేనుగదా అప్పోసప్పో జేసి, శెట్టికి యివ్వడిస్తా అవ్వడిస్తానని అబద్దాలు జెప్పి టయానికి అన్నం దబర దించి పెట్టాల్సింది. మీ అమ్మ గరానా వొంకస్తురాలు. ఎప్పుర్ని చేయిసాపి అడగదు. కన్నండుకు నాకేగా బట్టింది?' అంది చెడామడా యిదలేస్తా.

మా నాయిన బిత్తరపోయినాడు.

'నేనివ్వడు ఏవన్నాననిమే'... అని ఏదో అవబోతా వుంటే, కడుపు మంట తీరక మా అమ్మ మల్లా అందుకుంది.

'మొన్న మవు చేపలిప్పించి దర్జాగా నూక్కోబో యినావే... మానె యాణ్ణుంచి వొచ్చిందమకున్నావు నాయినా? కుర్చీదక్క చూడకుండా వాళ్ళింట్లోంచి దొబ్బకొచ్చిగదా కూర చేసింది. రొండ్రోజులకొక సారి మా అమ్మొళ్ళింటికి బొయ్యి ఆ వలాజూన్ ముండ (మా అమ్మమ్మ) చూడకుండా బస్తాలో బియ్యం రోడుకొని రాకపోతే నా బిడ్డలకు ముద్దబెట్టడం యీడ అయ్యేవనేనా. అంతెందుకా? ఈ నెలరోజుల్లో ఈ మావిడకాయలు(పైకి చూపిస్తా) దొబ్బకుండా మనింట్లో వచ్చడి చెయ్యడం నా వొల్లగాదంటే వొల్ల గాదే. పయిత్రమైన రోజాలు బెట్టి యిట్టాంటి వనులన్నీ నేను చెయ్యలేనుగానీ మప్పు మీ అమ్మా

ఆ రోజాలేవో వుండి పుణ్యం మూటగట్టుకోండి. నేను నా బిడ్డలకు కడుపు నిండుగా తిండిబెట్టుకొని పాపం నింపుకంటా' అంది.

- మహమ్మద్ ఖదీర్ బాబు